

Bruselis, 2017 04 19
COM(2017) 183 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

**Darnios mėlynosios ekonomikos plėtros vakariniame Viduržemio jūros regione
iniciatyva**

{SWD(2017) 130 final}

1. ĮVADAS

Visi vakarinio Viduržemio jūros regiono jūrų ekonomikos sektoriai pasižymi didžiuliu vystymosi potencialu. Regione yra 200 uostų ir terminalų, o per Viduržemio jūrą gabenama beveik 40 proc. visų prekių (skaičiuojant pagal jų vertę)¹.

Vakarinis Viduržemio jūros regionas pritraukia daugiausia turistų visame šios jūros baseine – iš dalies dėl savo meno ir kultūros lobyno. Tai biologinės įvairovės židinytis – jame yra 481 saugoma jūrų teritorija, įskaitant „Natura 2000“ teritorijas². Šis regionas yra turtingas žvejybos išteklių – jame sužvejojama daugiau kaip 30 proc. visų Viduržemio jūros regione iškraunamų pirminiam pardavimui skirtų žuvų ir čia sukurta daugiau nei 36 000 tiesioginių darbo vietų žvejybos laivuose³.

Nepaisant šių didelių turtų regionas susiduria su įvairiais sunkumais, kurie didina jo bendrą geopolitinį nestabilumą, – užsitęsusia ekonomikos ir finansų krize ir dideliu jaunimo nedarbu keliose šalyse, augančia pakrančių urbanizacija, žuvų išteklių pereikvojimu, jūros tarša ir galiausiai ne mažiau svarbia pabėgėlių krize.

Regioną labai veikia klimato kaita⁴, o kylantis jūros lygis kelia didelę grėsmę pakrančių ekosistemoms ir ekonomikai. Ši neigiamą poveikį didina ir kiti veiksniai – gyventojų prieaugis bei senėjimas, migracija ir gilėjanti globalizacija.

Todėl akivaizdu, jog reikia naujos bendros iniciatyvos, kuri leistų ES ir kaimyninėms šalims dirbti tarpvalstybiniu lygmeniu siekiant

- didinti saugą ir saugumą,
- skatinti tvarų mėlynąjį augimą ir darbo vietų kūrimą ir
- išsaugoti ekosistemas bei biologinę įvairovę vakariniame Viduržemio jūros regione.

Sujungusios pajėgas jūrų valdymo srityje šalys taip pat galės koordinuoti veiksmus, veiksmingiau naudoti priemones ir maksimaliai išnaudoti finansavimą bei finansines priemones, o tai joms padės sutelkti daugiau privačių investicijų nei jos galėtų kiekviena atskirai, be kita ko, per neseniai pradėjusią veikti ES kaimynystės investicijų platformą⁵.

Todėl 2015 m. Viduržemio jūros sąjungos ministrų deklaracijoje dėl mėlynosios ekonomikos⁶ atitinkamos šalys raginamos tirti tinkamų jūrų strategijų pridėtinę vertę ir įgyvendinamumą paregionių lygmeniu ir remtis dialogo „5+5“ patirtimi. 2016 m. spalio mėn. Alžyro, Ispanijos, Italijos, Libijos, Maltos, Maroko, Mauritanijos, Portugalijos, Prancūzijos ir Tuniso užsienio reikalų ministrai kartu su Viduržemio jūros sąjungos sekretoriatu⁷ paragino toliau plėtoti mėlynosios ekonomikos tvarios plėtros iniciatyvą.

¹ <http://msp-platform.eu/sea-basins/west-mediterranean>.

² <http://www.mapamed.org> (April 2016).

³ <http://www.fao.org/3/a-i5496e.pdf> (FAO, 2016 m.).

⁴ <http://www.cmcc.it/publications/regional-assessment-of-climate-change-in-the-mediterranean-climate-impact-assessments>.

⁵ http://ec.europa.eu/europeaid/news-and-events/state-union-2016-european-external-investment-plan_en.

⁶ http://ufmsecretariat.org/wp-content/uploads/2015/11/2015-11-17-declaration-on-blue-economy_en.pdf.

⁷ <http://ufmsecretariat.org/foreign-affairs-ministers-of-the-55-dialogue-discuss-pressing-regional-challenges-and-highlight-the-positive-contribution-of-ufm-activities-to-the-enhancement-of-regional-cooperation/>.

Ši iniciatyva yra atsakas į minėtą raginimą ir apima šį komunikatą ir prie jo pridedamą veiksmų programą. Abu projektai parengti glaudžiai bendradarbiaujant su atitinkamomis šalimis ir Viduržemio jūros sąjungos sekretoriatu. Komunikate apžvelgiami pagrindiniai uždaviniai, šalintini trūkumai ir galimi sprendimai. Veiksmų programoje pristatomi siūlomi prioritetai ir jų pridėtinė vertė, išsamiai aprašomi veiksmai bei projektai ir jų kiekybiniai tikslai bei terminai, kad laikui bėgant būtų galima stebėti pažangą.

Iniciatyva grindžiama ilgalaikėmis Komisijos patirtimi, sukaupta įgyvendinant jūrų baseinų ir makroregionines strategijas⁸ (Atlanto vandenyno strategiją, ES Baltijos jūros regiono strategiją ir ES strategiją dėl Adrijos ir Jonijos jūrų regiono). Ji taip pat paremta daugiau kaip dviejų dešimtmečių dialogo „5+5“ darbu, kuris sutvirtino ryšius tarp dalyvaujančių šalių. Ji grindžiama ir kita su šiuo regionu susijusia ES politika, pvz., Europos kaimynystės politikos peržiūros prioritetais ir neseniai paskelbtu komunikatu dėl tarptautinio vandenynų valdymo⁹. Rengiant iniciatyvą remtasi:

- Viduržemio jūros sąjungos narių vedamu regioniniu dialogu dėl jūrų politikos ir mėlynosios ekonomikos;
- bendradarbiavimu žuvininkystės valdymo srityje, kuris neseniai sustiprintas 2016 m. pradėtu Katanijos procesu, ir bendradarbiavimu tvarios akvakultūros plėtros srityje – abu jie vykdomi Bendrosios Viduržemio jūros žvejybos komisijos iniciatyva, ir
- bendradarbiavimu pagal Barselonos konvenciją dėl Viduržemio jūros aplinkos ir pakrančių zonos apsaugos ir JT Darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m., taip pat darbu, nuveiktu įgyvendinant Viduržemio jūros regiono šalių tvaraus vystymosi strategiją.

Nors iniciatyvoje daugiausia dėmesio skiriama vakariniam Viduržemio jūros regionui ir dešimčiai pirmiau išvardytų šalių, jos veiksmų aprėptis ir galima nauda gali būti lengvai išplėstos už šio pabaseinio ribų. Todėl priklausomai nuo poreikių veiksmai gali apimti ir centrinės Viduržemio jūros regiono dalies bei šiaurės rytų Atlanto regiono partnerius ir ateityje jais neapsiriboti.

Kadangi iniciatyva susijusi tiek su ES, tiek su šalimis partnerėmis, ji turės būti politiškai patvirtinta – pirmiausia ES, paskui Viduržemio jūros sąjungoje, suvienydama visas dešimt šalių.

⁸ COM(2014) 284 ir COM(2016) 805.

⁹ JOIN(2016) 49.

2. IŠŠŪKIAI IR SPRAGOS

Išsamios suinteresuotųjų subjektų ir nacionalinių institucijų konsultacijos atskleidė įvairių iššūkių ir spragų, kuriuos būtų galima apibendrinant suskirstyti į tris pagrindines sritis.

2.1 Sauga ir saugumas

Vakariniame Viduržemio jūros regione kasmet įvyksta apie 60 jūrų transporto avarių, iš kurių 15 susijusios su naftą ar cheminius produktus gabenančiais tanklaiviais¹⁰. Beveik pusė pastarojo dešimtmečio avarių, kurių metu išsiliejo didelis kiekis (100 tonų ar daugiau) naftos ar cheminių produktų, įvyko vakariniame Viduržemio jūros regione¹¹. Palyginti su kitais pabaseiniais, šis regionas laikosi gerai, tačiau dėl naujų ekonominių pokyčių jam kyla įvairi rizika, ypač tuose rajonuose, kuriuose jūrų eismas itin intensyvus (Gibraltaro, Bonifacijaus ar Sicilijos sąsiauriuose), taip pat uostuose ir terminaluose. Sueco kanalo išplėtimas gali dar labiau apsunkinti eismą. Laivų koncentracija padidina susidūrimų, aplinkos užteršimo, triukšmo taršos ir avarių riziką.

Šis regionas taip pat yra ypač pažeidžiamas saugumo požiūriu. 2013–2015 m. kas mėnesį jo vandenimis plaukdavo vidutiniškai 11 000 neteisėtų migrantų¹², keliančių vis didesnę susirūpinimą tiek dėl žmonių gyvybės, tiek dėl ekonominės veiklos. Manoma, kad dėl dabartinių demografinių tendencijų ir klimato kaitos dabartinė konkurencija dėl išteklių dar padidės paskatindama geopolitinį nestabilumą regione.

Norint skatinti tvarią mėlynosios ekonomikos sektorių plėtrą ir regiono klestėjimą bei stabilumą labai svarbu užtikrinti jūrinės veiklos saugą ir saugumą. Mažinti šią riziką ir grėsmę padėtų tokios priemonės:

- Viduržemio jūros regiono transporto veiksmų planas¹³ ir Europos jūrų saugumo agentūros SAFEMED projektai;
- ES jūrų saugumo strategija ir jos veiksmų planas;
- Afrikos integruota jūrų strategija iki 2050 m. ir Lomės deklaracija dėl jūrų saugumo;
- Europos sienų ir pakrančių apsaugos teisės aktų rinkinys¹⁴ ir 2016 m. pradėtas su juo susijęs bandomasis projektas, kurio tikslas – pagerinti trijų ES agentūrų (Europos operatyvaus bendradarbiavimo prie Europos Sąjungos valstybių narių išorės sienų valdymo agentūros, Europos žuvininkystės kontrolės agentūros ir Europos jūrų saugumo agentūros) operatyvinį bendradarbiavimą stiprinant pakrančių apsaugos funkcijas vakariniame Viduržemio jūros regione.

Kadangi 2015 m. prioritetais tapo pabėgėlių krizė ir migracijos kontrolė, pagal Europos migracijos darbotvarkę išplėtota daug į migraciją orientuotos veiklos. Pagerinti atitinkamų šalių bendradarbiavimą padėjo ir Viduržemio jūros regiono tinklas „Seahorse“ bei Europos ir Viduržemio jūros pakrančių apsaugos funkcijų forumai.

Tačiau iniciatyvos ir projektai regione įgyvendinami vis dar palyginti nenuosekliai, o teisėsaugos užtikrinimas ir duomenų rinkimas, prieinamumas, tvarkymas bei aiškinimas

¹⁰http://www.medmaritimeprojects.eu/download/ProjectMediamer/SH_Meeting_WME/WM_Transport_factsheet_300115.pdf.

¹¹ <http://arxiv.org/pdf/1510.00287.pdf>.

¹² <http://www.europarl.europa.eu/EPRS/EPRS-AaG-565905-Recent-Migration-flows-to-the-EU-FINAL.pdf>.

¹³ Priimtas *EuroMed* transporto forume 2015 m. kovo mėn.

¹⁴ Reglamentai (ES) 2016/1624, 2016/1625 ir 2016/1626.

skirtinguose krantuose tebėra nevienodo lygio ir nevienalytis. Todėl reikia stiprinti ES valstybių narių ir pietinių šalių partnerių bendradarbiavimą siekiant šiuos trūkumus šalinti tokiais būdais kaip sąveikumo gerinimas bei keitimasis duomenimis, gebėjimų stiprinimas ir reagavimo į nelaimės tikruoju laiku gerinimas.

2.2 Didelis jaunimo nedarbas ir darbo jėgos jūrų sektoriuje senėjimas

Vakariniame Viduržemio jūros regione pastebimas užimtumo paradoksas: jaunimo nedarbo lygis itin aukštas (14–58 proc.), o jūrų bendrovėms tiek naujuose, tiek tradiciniuose sektoriuose trūksta reikiamos kvalifikacijos ir profilio darbuotojų. Ši paklausos ir pasiūlos neatitiktis atsirado visų pirma dėl nepakankamo pramonės ir įvairių lygių švietimo sistemos dialogo bei bendradarbiavimo.

Mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros sritis taip pat susiduria su dvigubu iššūkiu. Viena vertus, reikia įvairinti ir inovacijomis atnaujinti tradiciškai mėlynosios ekonomikos priešakyje esančią veiklą, kaip antai turizmą, transportą ir žuvininkystę, kad laikui bėgant ji išliktų tvari, konkurencinga, rentabili ir užtikrintų užimtumą kvalifikuotiems darbuotojams. Kita vertus, kryptingos paramos reikia ir tam tikrai atsirandančiai naujai veiklai ir vertės grandinėms (mėlynosioms biotechnologijoms, atsinaujinančiųjų jūros išteklių energijai, gyviesiems ir mineraliniams ištekliams)¹⁵, kad būtų visapusiškai naudojamas jų potencialas, užtikrinta pakankama kritinė masė ir pritraukta atitinkamų mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros išteklių bei investicijų.

Šiuo metu vakariniame Viduržemio jūros regione pristatomos kelios strateginės iniciatyvos ir programos, kuriomis siekiama skatinti ekonominę veiklą, mokslinius tyrimus ir inovacijas:

- ES Mėlynojo augimo strategija ir jūrų politika;
- ES ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo plėtojant pakrančių ir jūrų turizmą strategija¹⁶;
- BLUEMED iniciatyva;
- FAO mėlynojo augimo iniciatyva.

Šios iniciatyvos orientuojamos arba į ES, arba į kaimynines šalis, bet ne į abejas. ES raginimu įgyvendinamos iniciatyvos ne visuomet atitinka specifinius vakarinio Viduržemio jūros regiono paramos gavėjų poreikius, o parama kompleksinei pietinių ir šiaurinių suinteresuotųjų subjektų veiklai paprastai yra ribota. Būtina imtis veiksmų, kuriais būtų šalinama geografinės aprėpties asimetrija, derinamos finansavimo priemonės, kuriama kritinė masė tai ekonominei veiklai, kuri šiuo metu nepatraukli privatiems investuotojams, šalinama dabartinė kvalifikuotų mėlynosios ekonomikos sektoriaus specialistų pasiūlos ir paklausos neatitiktis, didinamos galimybės abiejų krantų suinteresuotiesiems subjektams megzti tarpusavio partnerystę ir galiausiai skatinamos investicijos ir darbo vietų kūrimas regione.

Kitos iniciatyvos – pvz., tvaraus vartojimo bei gamybos veiksmų planas ir Viduržemio jūros regiono šalių regioninis veiksmų transporto srityje planas – apima abu regiono krantus. Jos suteikia jų įgyvendinimui palankią galimybę didinti sinergiją ir stiprinti suinteresuotųjų subjektų bendradarbiavimą, taip pat labiau įtraukti privatųjį sektorių į jų įgyvendinimą Viduržemio jūros vakarų regiono lygmeniu.

¹⁵ Tai bus suderinta su Europos bioekonomikos strategija ir susieta su Tarptautiniu bioekonomikos forumu.

¹⁶ COM(2014) 86.

2.3 Interesų jūros atžvilgiu išsiskyrimas ir konkuravimas

Vakarinis Viduržemio jūros regionas pasižymi visame baseine didžiausia biologine įvairove¹⁷ ir endeminių rūšių gausa. Tačiau, panašiai kaip ir likusioje baseino dalyje, kai kurie jo žuvų ištekliai jau ilgą laiką pereikvojami¹⁸. Nacionaliniu lygmeniu paskelbtos saugomos jūrų teritorijos ir „Natura 2000“ teritorijos sudaro maždaug 3,5 proc. jo vandenų¹⁹, taigi dar nesiekia 10 proc. saugomų pakrančių ir jūrų teritorijų tikslo²⁰.

Pagrindiniai šio regiono jūriniai sektoriai – turizmas, akvakultūra, žvejyba ir transportas – visam Viduržemio jūros regionui sukuria 48 proc. bendrosios pridėtinės vertės ir 45 proc. darbo vietų. Tai nepalankių ekonominių, demografinių ir aplinkosauginių veiksnių židinis, jame yra net septyni iš trylikos Viduržemio jūros rajonų, kuriuose intensyvi ekonominė veikla glaudžiai sąveikauja su išteklių išsaugojimo problemomis²¹.

Tuose pačiuose vandenyse vykdoma potencialiai tarpusavyje konkuruojanti jūrų ekonomikos veikla gali atgrasyti investicijas arba užkirsti joms kelią. Ši veikla taip pat gali padidinti atliekų susidarymą ir energijos bei vandens suvartojimą, suintensyvinti biologinių ir kitokių išteklių naudojimą ir galiausiai lemti didesnę taršą ir smarkų jūrų ir pakrančių ekosistemų būklės blogėjimą.

Todėl regione dedamos pastangos įgyvendinti įvairias iniciatyvas ir susitarimus, pvz., ES jūrinių teritorijų planavimo direktyvą ir Jūrų strategijos pagrindų direktyvą, FAO mėlynojo augimo iniciatyvą, Jungtinių Tautų aplinkos programos veiksmų Viduržemio jūros regione planą, Barselonos konvenciją ir jos regioninį kovos su jūros šiukšlinimu planą, taip pat Protokolą dėl integruoto pakrančių zonų tvarkymo. Nauja Bendrosios Viduržemio jūros žvejybos komisijos parengta laikotarpio vidurio (2017–2020 m.) strategija, kuria siekiama didinti Viduržemio ir Juodosios jūrų žvejybos tausumą, ir MEDFISH4EVER kampanija taip pat yra tinkamas pagrindas dabartiniam žuvų išteklių pereikvojimui stabdyti.

Nors regionas yra išreiškęs tikrą politinį pasiryžimą spręsti aplinkos ir žvejybos problemas, jam vis dar trūksta tinkamo informuotumo, sklaidos ir tarpsektorine informacija grindžiamo politikos formavimo. Daug trūkumų tebeturi ir įgyvendinimas bei vykdymo užtikrinimas, ypač nacionaliniu ir vietos lygmeniu.

Be to, jūrų duomenų testavimas nepalankiausiomis sąlygomis parodė, kad labai trūksta žinių apie pietinių vandenų geologinį ir ekologinį pobūdį ir kad šiaurinėje dalyje sumažėjo viešųjų investicijų į stebėsenos programas. Dėl informacijos apie smulkiosios žvejybos laimikį ir pastangas trūkumo gana sudėtinga teikti paramą žvejybos sektoriui.

¹⁷ Rūšių įvairovė Viduržemio jūros regione didėja iš rytų į vakarus: 43 proc. žinomų rūšių aptinkama rytiniame Viduržemio jūros regione, 49 proc. – Adrijos jūros regione ir 87 proc. – vakariniame Viduržemio jūros regione.

¹⁸ 44 iš 48 2012–2014 m. įvertintų išteklių pripažinti neatitinkančiais saugių biologinių ribų (šaltinis – Žuvininkystės mokslo, technikos ir ekonomikos komitetas ir Bendroji Viduržemio jūros žvejybos komisija).

¹⁹ <http://www.mapamed.org> (2016 m. balandžio mėn.).

²⁰ Nustatyto pagal Aičio biologinės įvairovės 11 tikslą ir priimto pagal darnaus vystymosi 14.5 tikslą.

²¹ 2015 m. MEDTRENDS ataskaita

http://d2ouvy59p0dg6k.cloudfront.net/downloads/medtrends_regional_report.pdf.

3. ATSAKAS – VEIKSMAI, KURIAIS SIEKIAMA ATREMTI IŠŠŪKIUS IR UŽPILDYTI SPRAGAS

Tęstinėje veiksmų programoje²² (žr. pridedamą Komisijos tarnybų darbinį dokumentą) nustatytos užpildytinos spragos ir numatyta potenciali siūlomų prioritetų ir veiksmų pridėtinė vertė. Inicijatyva bus finansuojama iš esamų tarptautinių, ES, nacionalinių ir regioninių fondų ir pagal esamas finansines priemones – visi jie bus derinami tarpusavyje ir papildys vienas kitą. Tai turėtų sukurti svėrto efektą ir pritraukti lėšų iš kitų viešųjų bei privačiųjų investuotojų. Potencialūs finansavimo šaltiniai yra orientacinio pobūdžio – juos naudojant turės būti atliekamas atitinkamų fondų, programų ir projektų vertinimo procedūrų bei kriterijų vertinimas, tačiau jie šiam vertinimui įtakos neturės.

Šia iniciatyva skatinant dešimties šalių bendradarbiavimą ir jų veiklos koordinavimą siekiama:

- didinti saugą ir saugumą,
- skatinti tvarų mėlynąjį augimą ir darbo vietų kūrimą ir
- išsaugoti ekosistemas ir biologinę įvairovę vakariniame Viduržemio jūros regione.

Po išsamių konsultacijų su nacionalinėmis institucijomis ir suinteresuotaisiais subjektais iniciatyvoje daugiausia dėmesio bus skiriama trims pagrindiniams tikslams, susijusiems su minėtais trimis pagrindiniais iššūkiais.

3.1 1 tikslas. Saugesnė jūrų erdvė

Užtikrinti jūroje vykdomos veiklos saugą ir saugumą yra pagrindinė sąlyga norint tvariai vystyti jūrų ekonomiką, išlaikyti ir kurti darbo vietas ir tinkamai valdyti jūrą ir pakrantes.

Prioritetai

1.1 Pakrančių apsaugos tarnybų bendradarbiavimas

Šiuo metu įgyvendinamos kelios iniciatyvos, skirtos jūrų saugai ir saugumui didinti, tačiau tam skirti išteklių vakariniame Viduržemio jūros regione naudojami nevienodu lygmeniu arba ne tų pačių partnerių. Padaryta pažanga sudarant sąlygas savanoriškai keistis duomenimis, tačiau abiejų pusių pakrančių apsaugos tarnybų bendradarbiavimas išlieka ribotas, o reagavimas į nelaimės jūroje tikruoju laiku turi būti pagerintas.

Veiksmai

- Sustiprinti abiejų vakarinio Viduržemio jūros regiono pusių pakrančių apsaugos tarnybų bendradarbiavimą tokiais veiksmais kaip mokymo centrų tinklo kūrimas, bendri mokymai ir keitimasis darbuotojais.
- Remti gebėjimų stiprinimą tokiose srityse kaip neteisėta, nedeklaruojama ir neregamentuojama žvejojimas, laivų eismo valdymo sistema, paieška ir gelbėjimas jūroje, kova su neteisėtu migrantų gabenimu ir kita neteisėta prekyba jūroje (be kita ko, toliau plėtojant Viduržemio jūros regiono tinklą „Seahorse“).

²² Veiksmų programa bus reguliariai peržiūrima ir atnaujinama atsižvelgiant į naujausius poreikius.

Potencialūs finansavimo šaltiniai: Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas, Europos kaimynystės priemonė, Europos regioninės plėtros fondas, vystomojo bendradarbiavimo priemonė.

1.2 Jūrų sauga ir jūros taršos mažinimas

Turi būti optimizuotas keitimasis jūrų duomenimis tarp abiejų vakarinio Viduržemio jūros regiono krantų, kad pagerėtų informuotumas apie padėtį, būtų užtikrinta, jog nacionalinis finansavimas naudojamas veiksmingai, ir būtų glaudžiau bendradarbiaujama vykdant tarpvalstybines operacijas. Jei dėl trukdžių neįmanoma naudotis *SafeSeaNet* sistema, kai kurios šalys partnerės aplinkos duomenimis keičiasi per Europos jūrų saugumo agentūros SAFEMED priemonę.

Veiksmai

- Skatinti dalijimąsi jūrų eismo duomenimis skiriant pietinėms šalims paramą infrastruktūrai (automatinio identifikavimo sistemai, laivų eismo stebėsenos ir informacijos sistemai) gerinti ir padėti joms naudotis esamomis platformomis (*SafeSeaNet* ir Bendra ekstremalių jūros taršos situacijų ryšių ir informacijos sistema).
- Stiprinti gebėjimus (planavimą, parengtį ir priemones) imtis veiksmų jūros taršai po avarių likviduoti.

Potencialūs finansavimo šaltiniai: Europos kaimynystės priemonė, Europos regioninės plėtros fondas, ES programa „Horizontas 2020“, nacionaliniai fondai.

Siektini 1 tikslo rezultatai

- Iki 2018 m. pradėti visapusiškai naudoti automatinio identifikavimo sistemą siekiant dalytis jūrų eismo stebėsenos duomenimis regioniniu lygmeniu.
- Iki 2018 m. sustiprinti sienų stebėjimą įtraukiant kaimynines šalis į Viduržemio jūros regiono tinklą „Seahorse“.

3.2 2 tikslas. Pažangi ir atspari mėlynoji ekonomika

Inovacijos ir dalijimasis žiniomis yra pagrindinės sąlygos norint spręsti kartų kaitos problemą darbo rinkoje ir užtikrinti, kad regionas taptų tvaresniu, konkurencingesniu ir atsparesniu ciklinėms krizėms bei sukrėtimams. Šis tikslas daugiausia grindžiamas esamomis iniciatyvomis, pvz., BLUEMED²³ ir jos strategine mokslinių tyrimų ir inovacijų darbotvarke, ir skatina labiau įtraukti šalis partneres.

Prioritetai

²³ Graikijos, Ispanijos, Italijos, Kipro, Kroatijos, Maltos, Portugalijos, Prancūzijos ir Slovėnijos bendrai plėtojama mokslinių tyrimų ir inovacijų iniciatyva, skirta mėlynosios ekonomikos augimui ir užimtumui didinti Viduržemio jūros regione.

2.1 Strateginiai moksliniai tyrimai ir inovacijos

Vakarinio Viduržemio jūros regiono pietinio kranto partneriai ir suinteresuotieji subjektai bus kviečiami prisijungti prie BLUEMED iniciatyvos siekiant kurti masto ekonomiją ir skatinti abiejų krantų mokslinių tyrimų ir pramonės partnerystę.

Veiksmai

- Populiarinti biotechnologijomis grindžiamas naujoviškas pramonės šakas ir paslaugas, įskaitant susijusias su maisto ingredientais, vaistais, kosmetika, cheminiais produktais, medžiagomis ir energija.
- Plėtoti naujas vandenynų, įskaitant giliųjų vandenų ir jūros dugno biologinius ir kitus išteklius, stebėjimo ir stebėsenos technologijas.
- Skatinti privačias bendroves ir jūrinės veiklos vykdytojus kurti naujas koncepcijas ir protokolus siekiant maksimaliai išnaudoti infrastruktūrą, laivus ir platformas mokslo, aplinkos, saugos ir saugumo užtikrinimo tikslais.
- Ieškoti pritaikytų sprendimų ir naujų technologijų, kurie padėtų išnaudoti atsinaujinančiųjų jūros išteklių energiją, sušvelninti klimato kaitą ir prisitaikyti prie .

Potencialūs finansavimo šaltiniai: ES programa „Horizontas 2020“, nacionaliniai fondai, Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas, Europos regioninės plėtros fondas, Europos kaimynystės priemonė, programa LIFE, Žalioji klimato fondas.

2.2 Jūrų sektoriaus klasterių plėtra

Jūrų sektoriaus klasteriai akivaizdžiai padeda kurti inovacijas bei darbo vietas ir skatina augimą. Jie atlieka labai didelį vaidmenį telkiant kritinę masę tai ekonominei veiklai, kuri šiuo metu nepatraukli privatiems investuotojams.

Veiksmai

- Remti vidutinių, mažų ir labai mažų įmonių plėtrą mėlynojoje ekonomikoje (per nacionalinius jūrų sektoriaus klasterius, inkubatorius, stimulatorius, neformalių investuotojų paslaugas ir pritaikytas finansines priemones).
- Padėti kurti jūrų sektoriaus klasterių tinklą visame regione.
- Steigti su atsinaujinančiųjų išteklių energija, gerove ir vyresnių žmonių aktyvumu siejamus regioninius klasterius, grindžiamus jūrų ir jūrininkystės išteklių ir

Potencialūs finansavimo šaltiniai: Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas, Įmonių konkurencingumo ir mažųjų bei vidutinių įmonių programa, Europos kaimynystės priemonė, Europos regioninės plėtros fondas, nacionaliniai fondai, Europos strateginių investicijų fondas, Europos darnaus vystymosi fondas.

2.3 Įgūdžių tobulinimas ir sklaida

Jūrininkų lavinimo bei rengimo institucijos nustatė keletą galimų būdų, kaip šalinti dabartinę kvalifikuotų jūrininkystės specialistų pasiūlos ir paklausos neatitiktį ir stiprinti bendradarbiavimą.

Veiksmai

- Skatinti vystyti naujoviškus jūrininkystės įgūdžius pasitelkiant įvairius strateginius veiksmus paklausai ir pasiūlai suderinti.
- Skatinti tinklaveiką ir jūrų, uostų ir logistikos institutų bei akademijų bendradarbiavimą.
- Didinti informuotumą apie jūrų profesijas ir jų patrauklumą jaunimui.
- Derinti darbo vietų pasiūlą ir paklausą daugiarūšių krovinių gabenimo paslaugų srityje, tiekimo grandinėse ir infrastruktūroje.
- Derinti turimus migracijos klausimų sprendimo įgūdžius ir funkcijas visame regione ir skatinti veiksmingesnę apykaitinę migraciją.

Potencialūs finansavimo šaltiniai: Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas, FAO mėlynojo augimo iniciatyva, Europos socialinis fondas, Europos kaimynystės priemonė, programa „Erasmus +“, Europos infrastruktūros tinklų priemonė, nacionaliniai fondai.

2.4 Tvarus vartojimas ir gamyba (jūrų transportas, uostai, jūrų ir pakrančių turizmas, jūrų akvakultūra)

Jūroje ir sausumoje vykdoma veikla drauge su progresuojančia kranto urbanizacija daro poveikį pabaseinio jūros ir pakrančių ekosistemoms ir gali neigiamai paveikti ilgalaikį tokių sektorių kaip jūrų akvakultūra ir jūrų bei pakrančių turizmas tvarumą. Šis prioritetas bus stimulas regione įgyvendinti tvaraus vartojimo bei gamybos veiksmų planą ir pereiti prie pažangesnio ir ekologiškesnio judumo, tvaraus turizmo ir tausios akvakultūros praktikos.

Potencialūs finansavimo šaltiniai: Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas, Įmonių

Veiksmai

- Įgyvendinti tvaraus vartojimo ir gamybos modelius bei praktiką; skatinti gėlinant jūros vandenį naudotis švarios energijos šaltiniais; didinti energijos vartojimo efektyvumą ir prisitaikymą prie klimato kaitos pakrančių miestuose.
- Skatinti ekologišką laivybą ir kurti alternatyviesiems degalams naudoti reikalingą uostų infrastruktūrą; optimizuoti uostų infrastruktūrą, sąsajas ir procedūras bei operacijas; toliau plėtoti transeuropinį transporto ir jūros greitkelių tinklą ir atitinkamas uostų jungtis.
- Kurti naujus teminio turizmo produktus ir paslaugas, įskaitant:
 - gamtinius, kultūrinius ir istorinius maršrutus, laivybos ir kruizinį turizmą, tvariai valdomas prieplaukas, žvejybos turizmą ir mėgėjų žvejybą;
 - kurti ekologiškus dirbtinius rifus;
 - susieti jūros ir sausumos traukos veiksnius – maistą, kultūrą, sportą ir kt.
- Parengti visoms šalims bendrus tvarios jūrų akvakultūros techninius standartus, įvairinti sektorių ir stiprinti gebėjimus.

konkurencingumo ir mažųjų bei vidutinių įmonių programa, Europos infrastruktūros tinklų priemonė, programa LIFE, Europos kaimynystės priemonė, Europos regioninės plėtros fondas, ES programa „Horizontas 2020“, nacionaliniai fondai, FAO mėlynojo augimo

iniciatyva, Europos investicinių projektų portalas, Europos strateginių investicijų fondas, Europos darnaus vystymosi fondas.

Siektini 2 tikslo rezultatai

- Iki 2017 m. į BLUEMED iniciatyvą ir jos strateginę mokslinių tyrimų darbotvarkę įtraukti vakarinio Viduržemio jūros regiono šalis.
- Iki 2022 m. 25 proc. padidinti sertifikuotų ekologiškų uostų ir prieplaukų skaičių.
- Iki 2022 m. 20 proc. padidinti tvarios akvakultūros produkcijos vertę.
- Iki 2022 m. 20 proc. padidinti ne sezono metu atvykstančių turistų skaičių.

3.3 3 tikslas. Geresnis jūros valdymas

Norint išlaikyti geros būklės jūrų ir pakrančių ekosistemas ir tuo pačiu skatinti socialinę ir ekonominę plėtrą būtina tvirta institucinė, teisinė ir techninė sistema, kuri padėtų suderinti su ribotais gamtos ištekliais ir erdve susijusius konkuruojančius poreikius.

Prioritetai

3.1 Teritorijų planavimas ir pakrančių valdymas

Bus siekiama suderinamumo įgyvendinant Jūrinių teritorijų planavimo ir Jūrų strategijos pagrindų direktyvas ir Integruoto pakrantės zonos tvarkymo protokolą.

Potencialūs finansavimo šaltiniai: Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas, Europos

Veiksmai

- Gerinti vietos subjektų vykdomą jūrų ir pakrančių zonų valdymą ir užtikrinti tinkamą ir koordinuotą Jūrinių teritorijų planavimo direktyvos ir Integruoto pakrantės zonos tvarkymo protokolo, įskaitant ekosisteminių metodą, įgyvendinimą.
- Gerinti žinias apie sausumoje ir jūroje vykdomos veiklos sąveiką ir ieškoti ekologiškų inžinerinių sprendimų gerai jūrų ir pakrančių aplinkos būklei užtikrinti.
- Kurti priemones, kurios padėtų atrinkti tinkamas jūros vietas įrenginiams statyti ir vykdyti regionui nustatytus energetikos ir aplinkos reikalavimus.

regioninės plėtros fondas, Europos kaimynystės priemonė, ES programa „Horizontas 2020“, nacionaliniai fondai.

3.2 Jūrų ir jūrininkystės žinios

Informacija grindžiamam politikos formavimui reikalingi suderinti naujausi tokių sričių, kaip investicijos, bendroji pridėtinė vertė, užimtumas, atliekų susidarymas ir šalinimas, batimetrija, vandens kokybė ir aplinkos stebėseną, jūrų ir jūrininkystės duomenys. Būtinai duomenys dažnai yra neprieinami arba prieinami tik kai kurioms šalims.

Veiksmai

- Skatinti rinkti duomenis, juos tvarkyti ir saugoti pasitelkiant esamas priemones, duomenų bazines ir projektus (visų pirma Europos jūrų stebėjimo ir duomenų tinklą EMODNET, Viduržemio jūros sąjungos sekretoriato valdomą virtualų žinių centrą ir programos „Horizontas 2020“ projektus) ir išplėsti jų geografinę ir teminę aprėptį visame regione.
- Tvarkyti ir atnaujinti informaciją apie erozijos pasireiškimą ir pakrantėse kylančią įvairią riziką; suderinti ir plėsti pabasinio masto kranto stebėsenos sistemas ir kurti bendras priemones žmogaus veiklos poveikiui vertinti.
- Kurti žmogaus nevaldomas autonomines transporto priemones ir atitinkamą povandeninę infrastruktūrą.

Potencialūs finansavimo šaltiniai: Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas, Europos kaimynystės priemonė, Europos regioninės plėtros fondas, programa LIFE, ES programa „Horizontas 2020“, nacionaliniai fondai, Žalioji klimato fondas.

3.3 Biologinės įvairovės ir jūros buveinių išsaugojimas

Regiono biologinei įvairovei grėsmę kelia tarša, eutrofikacija, jūrų ir pakrančių buveinių ardymas, laukinių gyvūnų migracijos maršrutų trikdymas, pakrantės dinamikos pokyčiai, į jūrą metamos šiukšlės ir triukšmas. Bus remiamos šalių pastangos laikytis sutartų tarptautinių įsipareigojimų, pvz., pagal Barselonos konvenciją, įskaitant jos regioninį kovos su Viduržemio jūros šiukšlinimu planą, ir Biologinės įvairovės konvenciją.

Veiksmai

- Įvertinti neigiamą poveikį atmosferai, sausumai ir jūrai ir tiek ekosistemoms, tiek žmonių sveikatai kylančią riziką.
- Padėti nustatyti ir valdyti saugomas jūrų teritorijas, mažinti į jūrą metamų šiukšlių kiekį, tvarkyti balastinį vandenį ir kontroliuoti akustinę taršą.
- Stiprinti vietos lygmens gebėjimus nustatyti invazines svetimas rūšis ir invazijos kelius, taip pat pažinti jūrų ekosistemų struktūrą ir funkcionavimą.
- Remti regione vykdomas informuotumo apie jūros aplinką ir biologinę įvairovę didinimo ir savanoriavimo aplinkos srityje kampanijas.

Potencialūs finansavimo šaltiniai: programa LIFE, Europos regioninės plėtros fondas, Europos kaimynystės priemonė, Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas, ES programa „Horizontas 2020“, nacionaliniai fondai.

3.4 Tvari žvejyba ir pakrančių bendruomenių plėtra

Veiksmai šiuo metu abiejuose krantuose vykdomi fragmentiškai, taigi bus siekiama didesnio regioninio koordinavimo ir bendradarbiavimo – tai bus daroma įgyvendinant Bendrosios Viduržemio jūros žvejybos komisijos laikotarpio vidurio (2017–2020 m.) strategiją, kuria siekiama didinti Viduržemio ir Juodosios jūrų žvejybos tvarumą. Tai taip pat užtikrins, kad bendroji žuvininkystės politika pabasinio lygmeniu būtų įgyvendinama nuosekliau.

Veiksmai

- Skatinti tvarią smulkiosios žvejybos ir pakrančių bendruomenių plėtrą didinant regiono gebėjimą valdyti žuvų išteklius pasitelkiant daugiamečius žvejybos planus, technines priemones, draudimus žvejoti ir kitas specialias išsaugojimo priemones.
- Didinti regiono gebėjimą užtikrinti tinkamą duomenų rinkimą, reguliarius mokslinius vertinimus ir tinkamą teisinę kontrolės ir inspektavimo sistemą.
- Įsteigti vietos technines grupes, kurios tirtų konkrečias galimybes ir grėsmes ir nustatytų bendras priemones bei intervencijos metodus.
- Skleisti geriausių žvejybos produktų pardavimo praktiką, didinti jų pridėtinę vertę ir įvairinti ekonominę veiklą pakrančių bendruomenėse (be kita ko, taikant principu „iš apačios į viršų“ grindžiamas priemones, pvz., bendruomenės inicijuotą vietos plėtrą).

Potencialūs finansavimo šaltiniai: Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas, Europos kaimynystės priemonė, FAO mėlynojo augimo iniciatyva, Bendroji Viduržemio jūros žvejybos komisija.

Siektini 3 tikslo rezultatai

- Iki 2021 m. 100 proc. nacionalinei jurisdikcijai priklausančių vandenų ir 100 proc. pakrančių pradėti taikyti jūrinių teritorijų planavimą ir integruotą pakrantės zonos tvarkymą drauge su jų įgyvendinimo mechanizmais.
- Iki 2020 m. ne mažiau kaip 10 proc. pakrančių ir jūrų teritorijų paskelbti saugomomis jūrų teritorijomis, taip pat joms taikyti ir kitas veiksmingas teritorijų išsaugojimo priemones.
- Iki 2024 m. 20 proc. sumažinti į jūrą išmestų šiukšlių kiekį paplūdimiuose.
- Iki 2020 m. į tinklą EDMONET įtraukti pietines Viduržemio jūros regiono šalis.
- Užtikrinti, kad iki 2020 m. visos valstybės turėtų tinkamą teisinę sistemą ir žmogiškuosius bei techninius išteklius, kad galėtų vykdyti joms kaip vėliavos, pakrantės ir uosto valstybėms tenkančius žvejybos kontrolės ir inspektavimo įpareigojimus.
- Iki 2020 m. užtikrinti, kad būtų tinkamai renkami visų pagrindinių Viduržemio jūros išteklių²⁴ duomenys, kad tie ištekliai būtų reguliariai moksliskai vertinami ir valdomi pagal daugiamečius žvejybos planus.

4. VALDYMAS IR ĮGYVENDINIMAS

4.1 Koordinavimas

Politinis koordinavimas bus užtikrinamas pasitelkiant esamus Viduržemio jūros sąjungos mechanizmus ir procesus, įskaitant vyresniųjų pareigūnų ir ministrų susitikimus. *Operatyvinis* koordinavimas bus užtikrinamas per WestMED darbo grupę, palaikančią ryšius su Viduržemio jūros sąjungos mėlynosios ekonomikos darbo grupe, ir jame dalyvaus atitinkamose ministerijose įsteigtų nacionalinių ryšių punktų, Europos Komisijos ir Viduržemio jūros sąjungos sekretoriato atstovai. Į darbo grupę gali būti pakviesti ir esamų Viduržemio jūros regioninių organizacijų atstovai.

²⁴ http://www.fao.org/fileadmin/user_upload/faoweb/GFCM/News/Mid-term_strategy-e.pdf.

4.2 Įgyvendinimas ir ataskaitų teikimas

Kad iniciatyva duotų vaisių, turi būti įvykdytos šios pagrindinės sąlygos:

- ministrai patvirtina, kad sutinka, jog iniciatyva apimtų įvairią politiką, ministerijas ir valdžios lygmenis. Šalys nustato prioritetus, prisiima išsipareigojimus ir atsakomybę, derina politiką ir finansavimą šalies lygmeniu, taip pat suteikia sprendimus priimančioms ir politiką įgyvendinantiems subjektams atitinkamus įgaliojimus ir išteklius visais administraciniais lygmenimis;
- Komisija užtikrina strateginę ES lygmens poziciją, įskaitant koordinavimą su esamomis su ES susijusiomis iniciatyvomis;
- vyriausybės stebi bei vertina nacionalinę pažangą ir teikia jos ataskaitas darbo grupei, taip pat rengia įgyvendinimo gaires;
- per Viduržemio jūros sąjungos sekretoriatą užtikrinamas koordinavimas su esamų regioninių organizacijų darbu;
- įtraukiami svarbiausi suinteresuotieji subjektai – nacionalinės, regioninės ir vietos institucijos, įskaitant vadovaujančiąsias institucijas, ekonomikos ir socialinės srities subjektai, piliečiai, akademikai ir nevyriausybinės organizacijos. Šią įtrauktį skatins ir vieši renginiai, pvz., kasmetiniai forumai, įmonių tarpusavio renginiai arba investuotojams skirti pristatomieji ar greitojo finansavimo renginiai;
- šalims ir darbo grupei iš anksto bus teikiama parama pagal specialų pagalbos mechanizmą. Parama taip pat turėtų padėti įtraukti suinteresuotuosius subjektus ir skatinti jų partnerystę, taip pat rinkti visus duomenis, reikalingus atskaitos scenarijui nustatyti, pažangai stebėti ir pažangos ataskaitoms teikti.

5. SAŠAJOS SU ES POLITIKA

Užuot kūrus naujus teisės aktus šia iniciatyva siekiama įgyvendinti Sąjungos tikslus (darbo vietų kūrimo, augimo ir investicijų, energetikos sąjungos ir klimato kaitos, migracijos ir ES vaidmens pasaulinėje arenoje stiprinimo prioritetus) stiprinant regionui aktualią politiką ir gerinant atitiktį ES teisei.

Pagrindinis dėmesys skiriamas geresniam finansavimo priemonių koordinavimui ir visiškai integruotam požiūriui, kuris sujungia skirtingas politikos kryptis ir tvirtai susieja ES politiką ir iniciatyvas – jūrų politiką, bendrą žuvininkystės politiką, sanglaudos politiką, aplinkos ir jūrų bei pakrančių politiką, ES užsienio ir saugumo politikos visuotinę strategiją, sienos ir pakrančių apsaugos teisės aktų rinkinį, mėlynosios ekonomikos, jūrų saugumo, MEDFISH4EVER, biologinės įvairovės, prisitaikymo prie klimato kaitos strategijas, 7-ąją aplinkosaugos veiksmų programą, mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros programas ir komunikatus „ES ir pietinių Viduržemio jūros regiono šalių partnerystė siekiant demokratijos ir bendros gerovės“²⁵ ir „Tarptautinis vandenynų valdymas. Mūsų vandenynų darnaus valdymo darbotvarkė“²⁶.

²⁵ COM(2011) 200.

²⁶ JOIN(2016) 49.

6. PLATESNĖS SĄSAJOS

Reikalingas koordinavimas su viso Viduržemio jūros regiono masto programomis²⁷ ir iniciatyvomis, su gretimo Atlanto vandenyno regiono veiksmų planu ir ES strategija dėl Adrijos ir Jonijos jūrų regiono, taip pat su BLUEMED ir PRIMA²⁸ iniciatyvomis. Šiuo atžvilgiu padėti gali INTERACT programa neviršijant jos kompetencijos ribų.

Ši iniciatyva taip pat turi atitikti galiojančius teisės aktus. Taip pat reikia siekti sinergijos su Viduržemio jūros sąjungos procesu, dialogu „5+5“, Viduržemio jūros regiono šalių regioniniu veiksmų transporto srityje planu, Viduržemio jūros regiono šalių transporto tinklu ir platesnėmis programomis, pvz., numatytomis Barselonos konvencijoje ir parengtomis Bendrosios Viduržemio jūros žvejybos komisijos.

Atskleisdami perspektyvias idėjas ir padėdami kurti darbo vietas bei skatinti augimą šie pagal šią iniciatyvą remiami projektai galėtų pasklisti į kitas Viduržemio jūros regiono dalis – tokiu būdu ši iniciatyva taptų vartais į darnų baseino vystymąsi.

7. IŠVADA

Komisija ragina Europos Parlamentą ir Tarybą pritarti šiam komunikatui. Komisija taip pat ragina Regionų komitetą ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetą pateikti nuomones dėl šios iniciatyvos.

Iki 2022 m. Komisija pateiks šalių ataskaitomis grindžiamą šios iniciatyvos įgyvendinimo ataskaitą.

²⁷ Pvz., Viduržemio jūros regiono programa ir Europos kaimynystės priemonės Tarpvalstybinio bendradarbiavimo Viduržemio jūros baseine programa.

²⁸ Viduržemio jūros regiono mokslinių tyrimų ir inovacijų partnerystė.